

Sondaj privind creditarea companiilor nefinanciare și a populației, august 2012

Sinteză

Standardele de creditare¹ au fost menținute neschimbate în T2/2012 pentru creditele destinate companiilor, tendința de înăsprire continuând în cazul creditării populației. Contrar așteptărilor anterioare ale băncilor, cererea de credite a crescut ușor atât pentru sectorul companiilor, cât și în cazul populației. Băncile prognozează pentru T3/2012 o cerere de finanțare constantă sau ușor în scădere din partea companiilor, respectiv a populației.

A. Sectorul companiilor nefinanciare

- **Standardele de creditare** s-au menținut constante în T2/2012. Băncile anticipează pentru T3/2012 o înăsprire a standardelor de creditare, cu o amplitudine mai mare pentru finanțările pe termen lung ale corporațiilor.
- **Termenii creditării** s-au înăsprit prin solicitarea de prime de risc adiționale și prin creșterea spread-ului ratei medii de dobândă a creditului față de ROBOR 1M.
- **Cererea de credite** a crescut marginal în T2/2012 la nivel agregat, pe fondul unei cereri în creștere pe segmentul creditelor destinate corporațiilor. Băncile anticipează pentru T3/2012 menținerea constantă a cererii de credite din partea sectorului companiilor.
- **Riscurile asociate companiilor** din toate sectoarele de activitate, cu excepția sectoarelor energie și agricultură, au fost în opinia băncilor în creștere în T2/2012. Microîntreprinderile sunt în continuare percepute de instituțiile de credit ca având cel mai ridicat grad de risc.

B. Sectorul populației

- **Standardele de creditare** s-au caracterizat printr-o restrictivitate sporită în T2/2012, atât în cazul creditelor destinate achiziției de locuințe și terenuri, cât și al celor de consum. Băncile anticipează încheierea ciclului de înăspiri pentru ambele categorii de credite în T3/2012.
- **Termenii creditării** au cunoscut înăspiri pentru (i) creditele imobiliare, prin diminuarea LTV și a ponderii maxime a serviciului datoriei în venitul lunar și (ii) creditele de consum, în principal prin reducerea scadenței maxime de acordare a creditului și a ponderii maxime a serviciului datoriei în venitul lunar.
- **Cererea de credite**, contrar așteptărilor anterioare ale băncilor, a crescut atât în cazul creditelor imobiliare, cât și pentru creditele de consum. Băncile previzionează pentru T3/2012 o diminuare a cererii de credite noi pentru creditele ipotecare și o stabilizare a cererii de credite noi în cazul creditului de consum.

¹A se vedea Anexa pentru aspecte legate de caracteristicile și terminologia sondajului. Aprecierile privind standardele și termenii creditării, cererea de credit sau riscurile asociate creditării sunt realizate prin prisma soldului conjunctural, care se calculează pe baza răspunsurilor băncilor în aceste privințe (pentru detalii a se vedea Anexa).

A. Creditarea companiilor nefinanciare

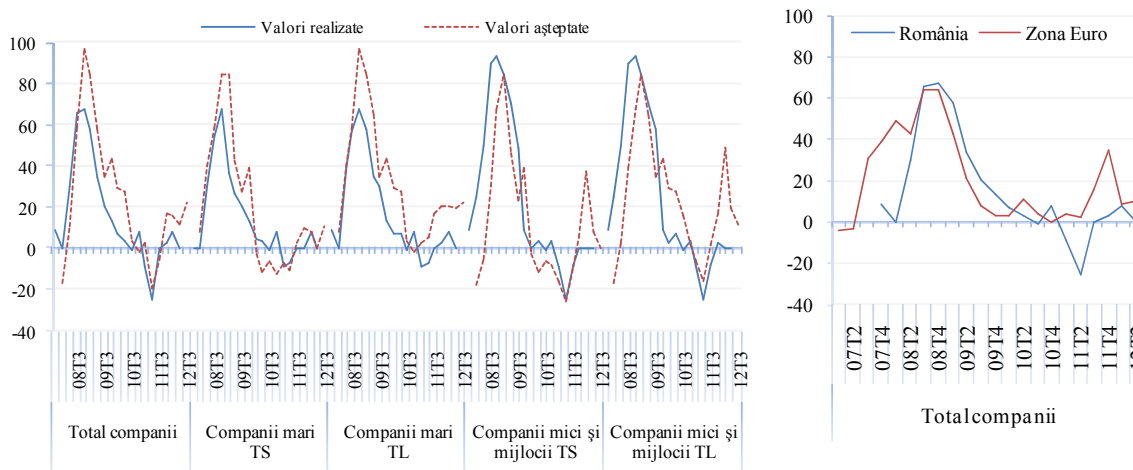
A1. Standardele de creditare

La nivel agregat, standardele de creditare nu au înregistrat modificări în T2/2012, contrar așteptărilor anterioare ale băncilor care prognozau o înăsprire moderată a acestora (Grafic 1). Pentru T3/2012, instituțiile de credit (în procent net de circa 20 la sută) previzionează revenirea tendinței de creștere a restrictivității standardelor de creditare.

În structură, standardele de creditare au fost menținute la un nivel constant, indiferent de tipul companiei sau maturitatea creditului. Pentru T3/2012, instituțiile de credit previzionează înăspriri ale standardelor de creditare pentru majoritatea categoriilor de credite, cu o amplitudine mai mare în cazul finanțărilor destinate corporațiilor. Înăspririle vor viza cu precădere creditele pe termen lung, indiferent de dimensiunea companiei (IMM sau corporații).

Spre deosebire de băncile autohtone, care au nu au operat modificări asupra condițiilor de creditare oferite în T2/2012, instituțiile de credit din zona euro au apelat la înăspriri adiționale, cu o amplitudine similară celei din trimestrul anterior (procent net de 10 la sută, față de 9 la sută).

Grafic 1- Modificări ale standardelor de creditare (procent net (%))

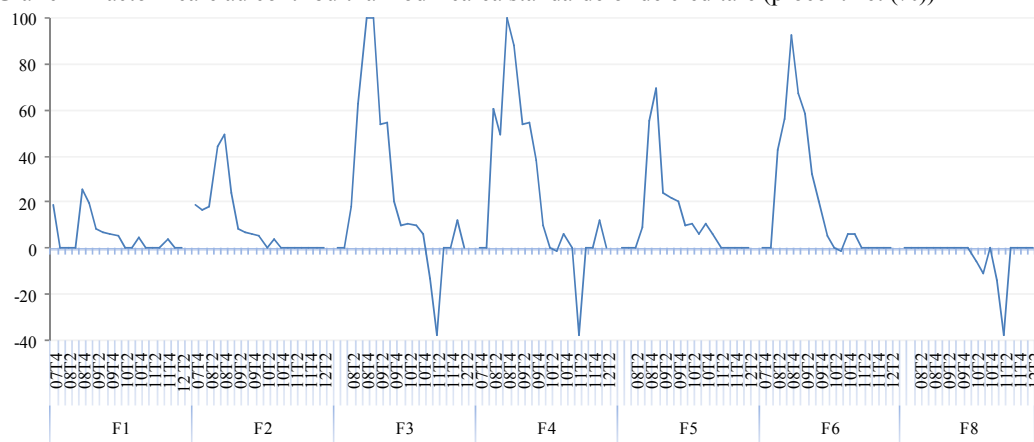

Sursa: BCE, *The Euro Area Bank Lending Survey*, iulie 2012

Notă: - valorile pozitive ale procentului net indică o înăsprire a standardelor de creditare
- valorile așteptate privesc atât standardele de creditare, cât și termenii creditării

Factorii care stau la baza deciziilor băncilor autohtone de modificare a standardelor creditării nu au înregistrat schimbări în T2/2012 (Grafic 2).

Grafic 2- Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare (procent net (%))

F1	Situația actuală sau așteptată a capitalului băncii	F7	Riscul asociat unei creșteri/scăderi rapide și accentuate a prețurilor imobilelor (doar pentru creditele garantate cu ipotecă asupra imobilelor comerciale)
F2	Deciziile de politică monetară sau prudențială ale BNR	F8	Presiunea concurenței din sectorul bancar
F3	Așteptările privind situația economică generală	F9	Presiunea concurenței din sectorul nebanca
F4	Riscul asociat industriei în care activează compania	F10	Concurența cu alte surse de finanțare (piața de capital și acționariat etc.)
F5	Modificarea ponderii creditelor neperformante în portofoliul băncii	F11	Alți factori
F6	Riscul asociat colateralului/garanției solicitate		

Notă: - valorile pozitive ale procentului net indică o înăsprire a standardelor de creditare
 - factorii F7, F9, F10 și F11 nu au suferit schimbări

A2. Termenii creditării

Termenii creditării s-au înăsprit marginal în T2/2012, măsurile concretizându-se în principal prin solicitarea de prime de risc mai ridicate pentru creditele considerate mai riscante. Într-o proporție redusă (procent net sub 10 la sută), băncile au apelat și la creșterea spread-ului ratei medii de dobândă a creditului față de ROBOR 1M (Grafic 3).

Pe de altă parte, față de trimestrul precedent, instituțiile de credit au raportat un nivel al LTV² (*loan to value*) în creștere pentru creditele garantate exclusiv cu ipotecă aflate în portofoliu la T2/2012 (85 la sută, față de 83 la sută). În cazul creditelor nou acordate în T2/2012, indicatorul s-a situat în jurul valorii de 79 la sută.

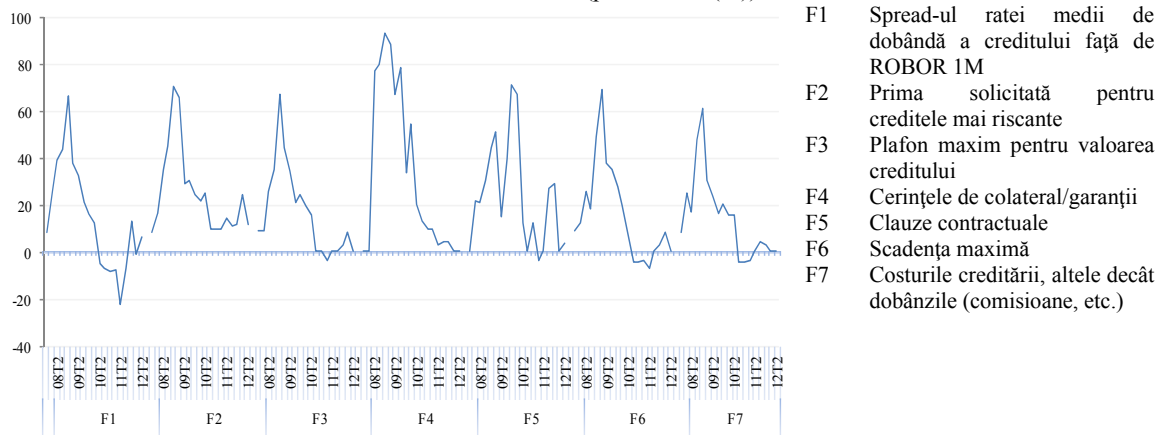
Estimarea pentru pierderea în caz de nerambursare (LGD³) aferentă creditelor care au intrat în starea de nerambursare⁴ s-a situat în T2/2012 la un nivel similar celui înregistrat în trimestrul precedent (circa 38 la sută).

² Datele referitoare la nivelul LTV trebuie interpretate cu prudență, având în vedere eșantionul posibil mai redus de credite garantate exclusiv cu active imobiliare pentru care este calculat acest indicator.

³ Informația despre LGD pentru creditele acordate atât companiilor, cât și populației, trebuie interpretată cu prudență, având în vedere: (i) seria scurtă de date disponibile la bănci pentru a cuantifica acest indicator, (ii) metodologiile băncilor în curs de dezvoltare pentru calcularea LGD și (iii) problemele inerente primelor raportări ale indicatorului.

⁴ Starea de nerambursare este definită conform Regulamentului BNR nr. 15/2006.

Grafic 3- Modificarea termenilor contractelor de creditare (procent net (%))

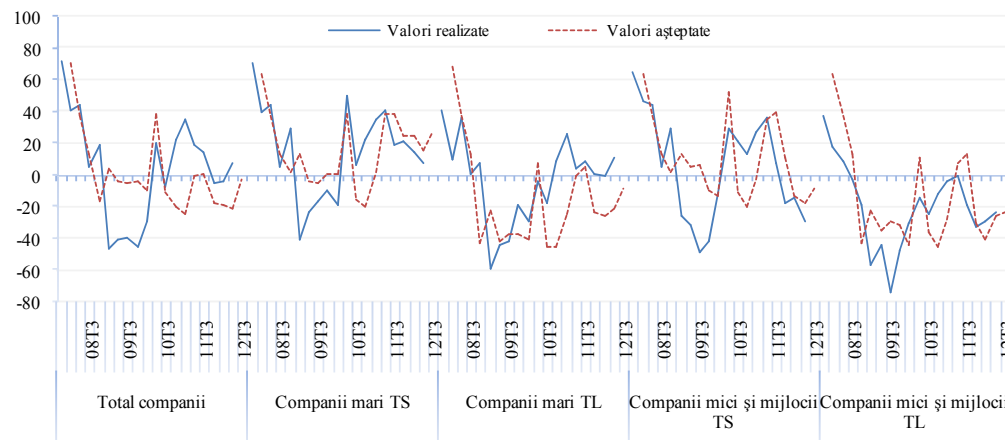

Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o înăsprire a termenilor de creditare

A3. Cererea de credite

La nivel agregat, cererea de credite din partea companiilor nefinanciare a înregistrat o creștere marginală în T2/2012 (Grafic 4).

Grafic 4- Dinamica cererii de credite (procent net (%))

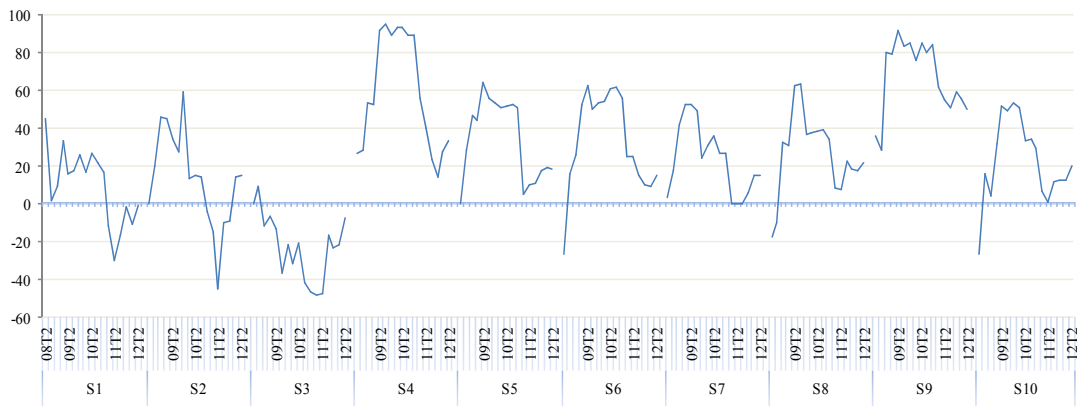
Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o creștere a cererii de credite

Cererea de credite din partea corporațiilor a fost cea care a determinat creșterea marginală a acestora la nivelul agregat al companiilor în T2/2012, cererea de finanțare pentru segmentul IMM reducându-se semnificativ pe ambele maturități. Potrivit băncilor, nevoile de finanțare pe termen scurt ale corporațiilor vor constitui singura direcție din care se va crea o cerere adițională de credite în T3/2012, în timp ce pentru celelalte tipuri de credite se preconizează o scădere a solicitărilor de credite noi.

A4. Evoluții ale riscului de credit asociat creditării companiilor nefinanciare

Potrivit băncilor, numărul sectoarelor care cauzează presiuni asupra sectorului bancar se menține ridicat. Alături de sectoarele imobiliar și construcții, față de care băncile manifestă în continuare o aversiune ridicată la risc, riscul de credit a fost perceput în creștere în T2/2012 și pentru următoarele sectoare: intermediere financiară, alte servicii, comerț, industrie, turism și transport (Grafic 5). Singurele companii al căror risc de credit a fost considerat în scădere în T2/2012 au fost cele care activează în sectorul energetic, în timp ce riscul asociat companiilor din sectorul agricol a fost perceput la un nivel constant.

Grafic 5- Evoluția riscului de credit pe ramuri de activitate (procent net (%))

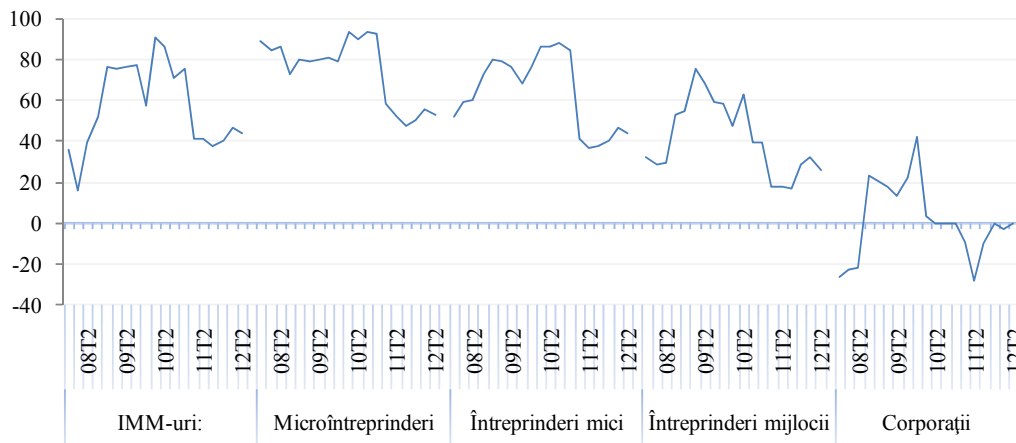

S1	Agricultură, piscicultură	S5	Comerț	S8	Intermediere financiară
S2	Industrie	S6	Turism	S9	Tranzacții imobiliare
S3	Energie	S7	Transport, comunicații, Poștă	S10	Alte servicii
S4	Construcții				

Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o creștere a riscului de credit

În funcție de dimensiunea companiei, băncile și-au menținut percepțiile referitoare la nivelul de risc asociat fiecărui segment. În linie cu situația din T1/2012, microîntreprinderile sunt în continuare considerate de majoritatea instituțiilor de credit ca având cel mai ridicat grad de risc (în procent net de peste 50 la sută, Grafic 6). Riscul asociat corporațiilor s-a menținut constant în T2/2012 pentru al treilea trimestru consecutiv.

Grafic 6- Evoluția riscului de credit pe tipuri de companii (procent net (%))

Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o creștere a riscului de credit

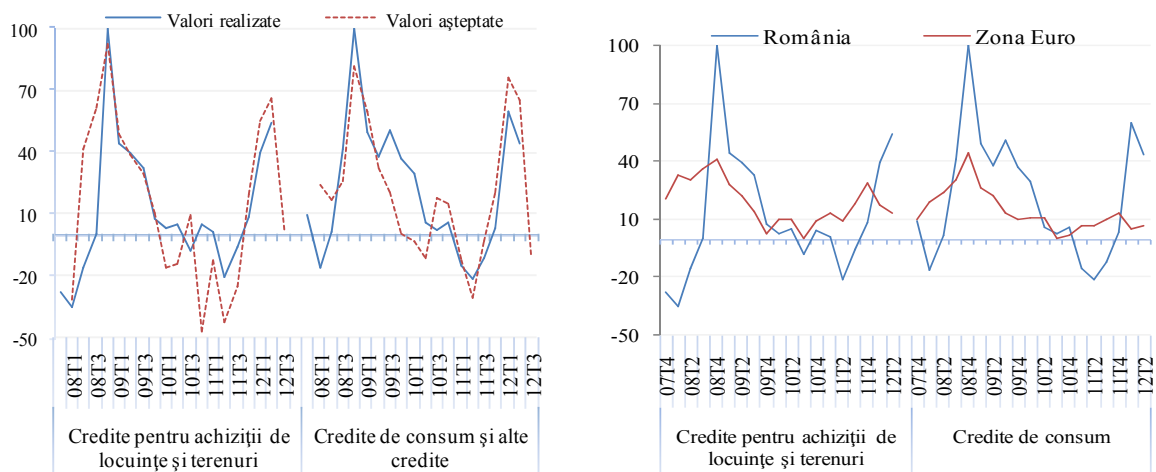
B. Creditarea populației

B1. Standardele de creditare

Standardele de creditare s-au caracterizat printr-o restrictivitate ridicată în T2/2012, similar evoluției înregistrate în T1/2012. În procent net de circa 55, respectiv 45 la sută, băncile au apelat la înăsprirea standardelor creditării imobiliare, respectiv de consum (Grafic 7). Tendința de înăsprire a standardelor de creditare s-a manifestat în T2/2012 și în rândul băncilor din zona euro, însă într-o măsură mai temperată. Pe termen scurt (T3/2012) băncile din zona euro așteaptă o scădere în intensitate a restrictivității standardelor de creditare pentru ambele categorii de credite.

Băncile autohtone anticipează încheierea ciclului de înăsprirea în T3/2012, pentru segmentul creditelor ipotecare prognozându-se menținerea constantă a standardelor creditării, iar pentru creditele de consum chiar o relaxare ușoară a acestora.

Grafic 7 - Modificarea standardelor de creditare a populației (procent net (%))

Sursa: BCE, *The Euro Area Bank Lending Survey*, iulie 2012

Notă: - valorile pozitive ale procentului net indică o înăspritare a standardelor de creditare
 - valorile așteptate privesc atât standardele, cât și termenii creditării

B2. Aspecte specifice creditării ipotecare (achiziția de locuințe și terenuri)

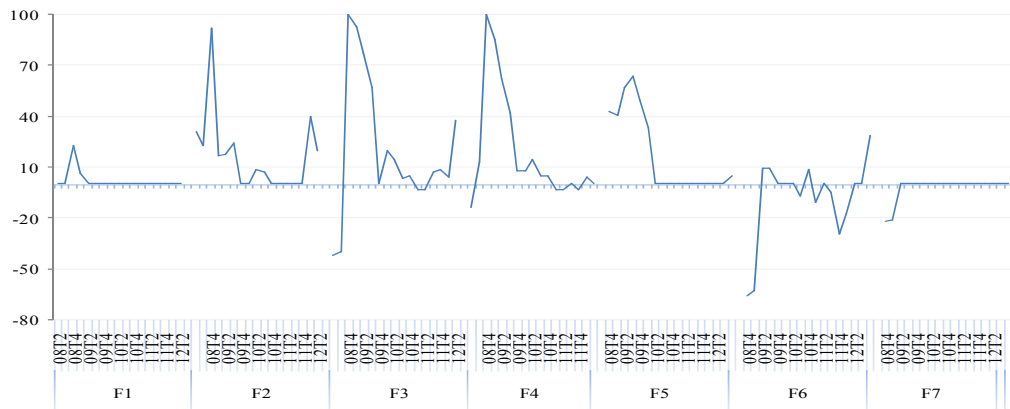
Principalii factori care au condus la restrictivitatea sporită a standardelor creditării imobiliare au fost: i) așteptările privind situația economică generală, ii) modificarea concurenței din sectorul bancar și iii) deciziile prudențiale ale BNR (Grafic 8).

(i) Termenii creditării

În T2/2012, majoritatea instituțiilor de credit au înăspriț termenii aferenți creditelor destinate achiziției de locuințe și terenuri prin diminuarea ponderii maxime a creditului în valoarea garanției imobiliare, precum și a serviciului datoriei în venitul lunar (procent net de peste 30 la sută), Grafic 9.

Valoarea medie a LTV (*loan to value*) pentru creditele nou acordate în T2/2012 s-a diminuat la circa 71 la sută, comparativ cu 79 la sută în trimestrul precedent (Grafic 10). La nivelul întregului portofoliu s-a înregistrat o tendință asemănătoare, valoarea LTV scăzând cu 2 puncte procentuale față de perioada precedentă, la 78 la sută (Grafic 11).

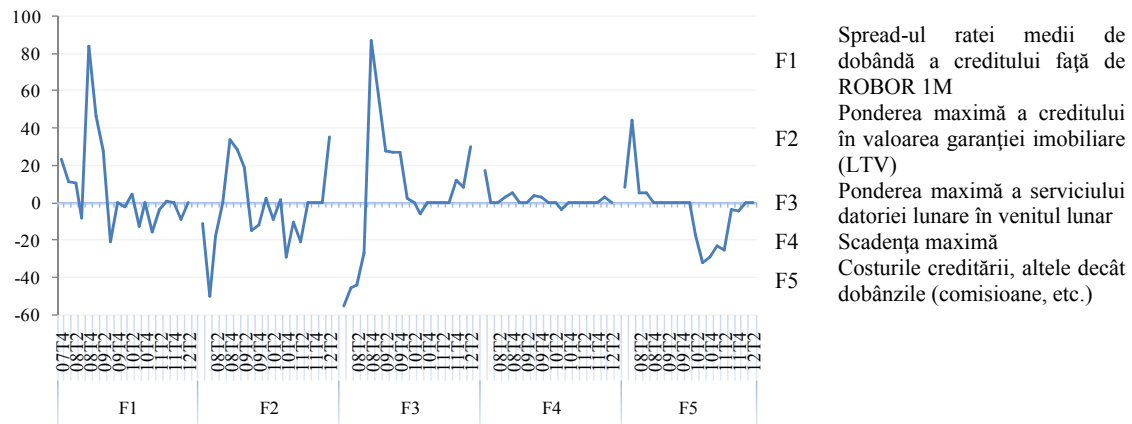
Grafic 8 - Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare (procent net (%))

F1	Situația actuală sau așteptată a capitalului băncii dumneavoastră	F4	Așteptările privind piața imobiliară (modificarea probabilității apariției unei creșteri/scăderi rapide și accentuate a prețurilor imobilelor)
F2	Deciziile de politică monetară sau prudențială ale BNR	F5	Modificarea ponderii creditelor neperformante pentru locuințe în portofoliul băncii
F3	Așteptările privind situația economică generală	F6	Modificarea concurenței din sectorul bancar
		F7	Modificarea concurenței din sectorul nebanca

Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o înăsprire a standardelor de creditare

Grafic 9 – Termenii creditării ipotecare (procent net (%))

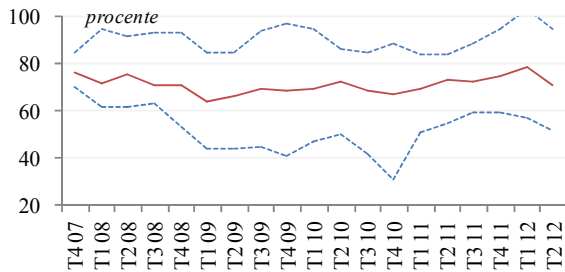

F1	Spread-ul ratei medii de dobândă a creditului față de ROBOR 1M
F2	Pondere maximă a creditului în valoarea garanției imobiliare (LTV)
F3	Pondere maximă a serviciului datoriei lunare în venitul lunar
F4	Scadența maximă
F5	Costurile creditării, altele decât dobânzile (comisioane, etc.)

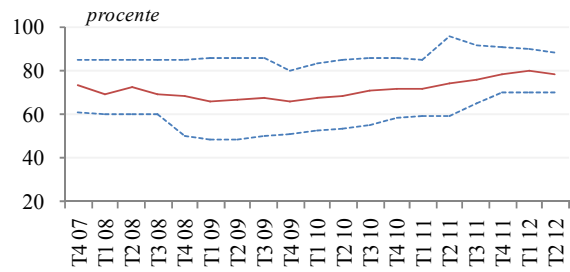
Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o înăsprire a termenilor creditării

Gradul mediu de îndatorare s-a situat în jurul valorii de 47 la sută în cazul creditelor nou acordate în T2/2012 (Grafic 12), respectiv 50 la sută la nivelul întregului portofoliu de credite imobiliare (Grafic 13).

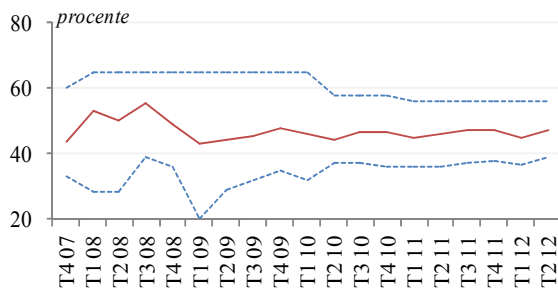
Grafic 10 – LTV - medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru creditele nou acordate în trimestrul analizat

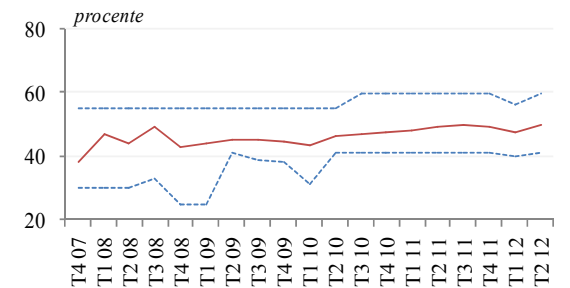
Grafic 11 – LTV - medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru total credite acordate

Grafic 12 – Grad de îndatorare - medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru creditele nou acordate în trimestrul analizat

Grafic 13 – Grad de îndatorare - medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru total credite acordate

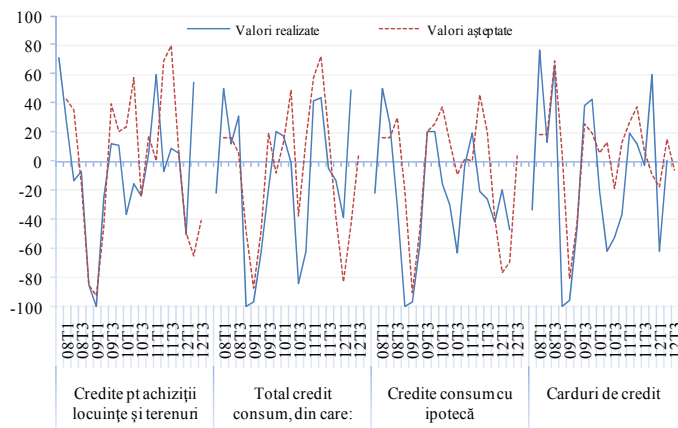

(ii) Evoluția cererii de credite ipotecare și a prețurilor la locuințe

Cererea populației pentru credite noi destinate achiziției de locuințe și terenuri s-a majorat în T2/2012, contrar anticipărilor băncilor, Grafic 14. Instituțiile de credit se așteaptă însă ca această situație să fie temporară (probabil ținând cont și de caracterul sezonier al evoluției), prognozând o scădere a cererii de credite imobiliare în perioada următoare (T3/2012).

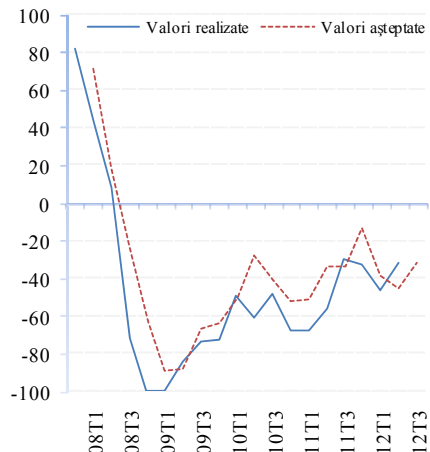
Conform raportării băncilor, trendul descendent al prețului locuințelor s-a menținut și în T2/2012 (Grafic 15). Persistența acestei traiectorii este așteptată și în T3/2012 (în procent net de circa 30 la sută).

Grafic 14 – Modificarea cererii de credite (procent net (%))

Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o creștere a cererii de credite

Grafic 15 - Evoluția prețului locuințelor conform aprecierii băncilor (procent net (%))

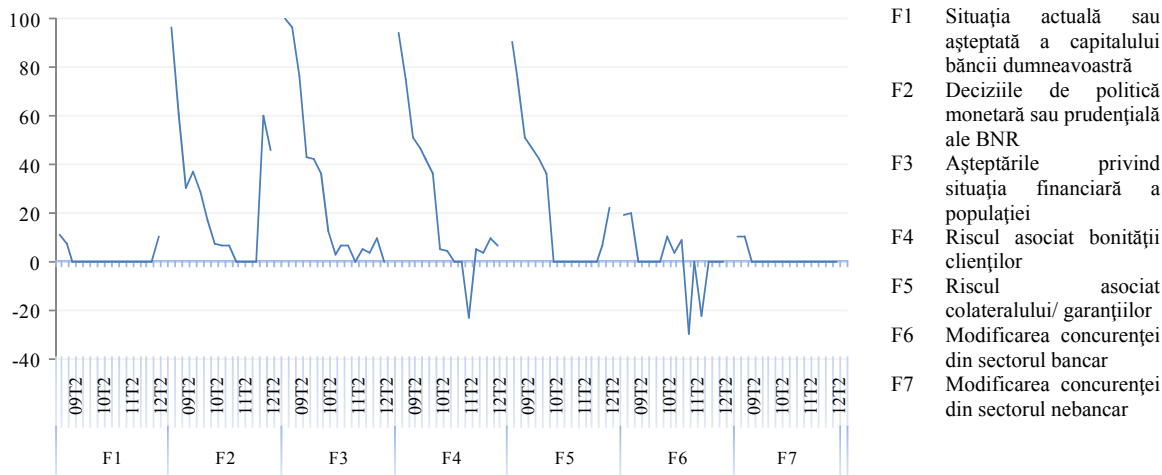

Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o majorare a prețului locuințelor

B3. Aspecte specifice creditului de consum

Băncile au crescut restrictivitatea standardelor de creditare aferente creditului de consum și în T2/2012, principalii factori fiind deciziile prudențiale ale BNR și riscul asociat colateralului. Conform băncilor, situația actuală sau cea așteptată a capitalului instituției de credit și riscul asociat bonității clienților au avut o contribuție marginală la măsurile de înăsrire a standardelor de creditare (Grafic 16).

Grafic 16 - Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare (procent net (%))

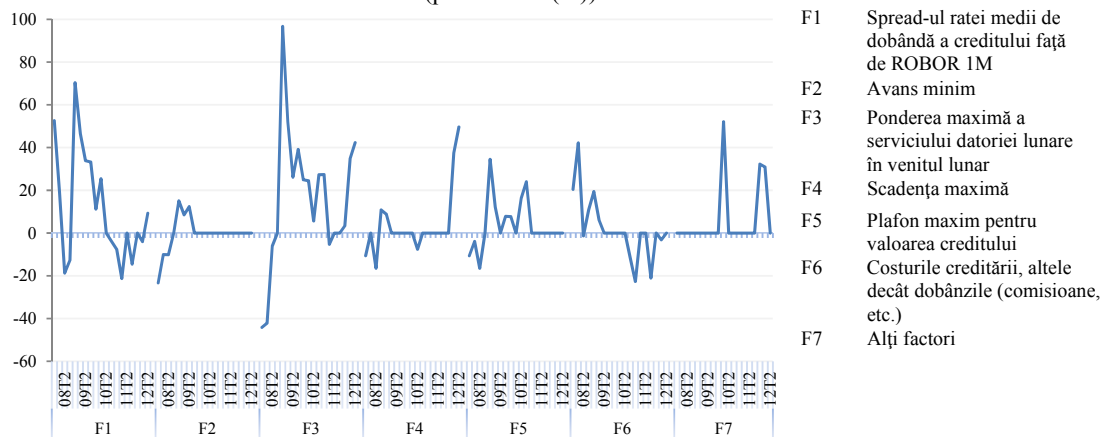

Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o înăsrire a standardelor de creditare

(i) Termenii creditării

În T2/2012, termenii creditării au cunoscut modificări semnificative, în sensul înăsprii, în principal prin i) reducerea scadenței maxime a creditului și ii) diminuarea ponderii maxime a serviciului datoriei în venitul lunar (Grafic 17). Într-o măsură mai mică (în procent net sub 10 la sută), băncile au apelat și la creșterea spread-ului ratei medii de dobândă a creditului față de ROBOR 1M.

Grafic 17 - Termenii creditului de consum (procent net (%))

Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o înăsprire a standardelor de creditare

(ii) Evoluția cererii de credit de consum

În T2/2012, cererea pentru creditele de consum a intrat în teritoriu pozitiv pentru prima dată în ultimele patru trimestre. Cel mai probabil, această revenire a avut loc pe fondul creșterii solicitărilor pentru credite de consum negarantate, băncile raportând o cerere în scădere sau constantă pe segmentul creditului garantat cu ipotecă, respectiv al cardurilor de credit (Grafic 14).

Pentru perioada următoare (T3/2012), băncile anticipează stabilizarea cererii de consum la nivel agregat, pe fondul așteptărilor de menținere constantă a cererii pe segmentul creditului de consum garantat cu ipotecă. În opinia băncilor, solicitările pentru cardurile de credit vor înregistra o contracție marginală în T3/2012.

(iii) Pierderea în caz de nerambursare (LGD)⁵

La nivel agregat, pierderea medie în caz de nerambursare (LGD) pentru creditele populației intrate în starea de nerambursare⁶ în T2/2012 înregistrează valori sub 40 la sută. LGD pentru creditele de consum negarantate cu ipotecă și pentru cardurile de credit înregistrează cel mai ridicat nivel în cadrul portofoliului instituțiilor de credit (65, respectiv 53 la sută), în timp ce pentru creditele imobiliare și pentru cele de consum garantate cu ipotecă, LGD se situează în jurul valorii de 20 la sută.

⁵Informația despre LGD pentru creditele acordate atât companiilor, cât și populației, trebuie interpretată cu prudență, având în vedere: (i) seria scurtă de date disponibile la bănci pentru a cuantifica acest indicator, (ii) metodologiile băncilor în curs de dezvoltare pentru calcularea LGD și (iii) problemele inerente primelor raportări ale acestui indicator.

⁶ Starea de nerambursare este definită conform Regulamentului BNR nr. 15/2006.

Anexă

Sondajul este efectuat trimestrial de BNR în lunile ianuarie, aprilie, iulie și octombrie. Are la bază un chestionar (publicat în cadrul analizei din mai 2008) care este transmis primelor 10 bănci alese după cota de piață aferentă creditării companiilor și populației. Aceste instituții dețin aproximativ 80% din creditare.

Chestionarul este structurat în două secțiuni, urmărind distinct caracteristicile creditului către (A) companii nefinanciare și (B) populație. Întrebările vizează opiniile băncilor privind evoluția:

- standardelor de creditare (normele interne de creditare sau criteriile ce ghidează politica de creditare a instituțiilor de credit),
- termenilor și condițiilor de creditare (obligațiile specifice agreeate de creditor și debitor în contractul de credit încheiat, ex. rata dobânzii, colateralul, scadența etc.),
- riscurilor asociate creditării,
- cererii de creditare,
- altor detalii specifice creditării (așteptări privind prețul mediu pe metru pătrat al unei locuințe, ponderea serviciului datoriei în venitul populației, ponderea creditului în valoarea garanției imobiliare etc.).

Răspunsurile la întrebări sunt analizate din perspectiva **procentului net**.

În cazul întrebărilor care se referă la *standardele de creditare*, procentul net reprezintă diferența dintre procentul băncilor care au raportat înăsprirea standardelor și procentul băncilor care au raportat relaxarea acestora. Un procent net pozitiv semnalează că o proporție mai mare de bănci au înăsprit standardele de creditare, în timp ce un procent net negativ presupune că o proporție mai mare de bănci au relaxat standardele de creditare.

În cazul întrebărilor care se referă la *cererea de credite*, procentul net reprezintă diferența dintre procentul băncilor care au raportat creșterea cererii de credite și procentul băncilor care au raportat scăderea acestora. Un procent net pozitiv semnalează că o proporție mai mare de bănci a raportat creșterea cererii de credite, în timp ce un procent net negativ presupune că o proporție mai mare de bănci a raportat scăderea cererii de credite. Procentul net este calculat ținându-se cont de cota de piață a băncilor respondente. În mod similar sunt tratate răspunsurile și la celelalte întrebări, cu specificația că în notele graficelor sunt explicate valorile pozitive ale procentului net.

Opiniile acoperă evoluțiile din ultimele trei luni și așteptările privind următoarele trei luni.